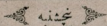

استنباط

نومرو ۱۴

۱۱ كانون اول ۱۳۲۴

قانون اساسی من نصل اصلاح اولئالی [۱]

رفیق محترم استانبول مبعوثی احمد نسیمی بکه

۲

حق اجتماع

قانون اساسی من نصل احتیاج ایضاح واکمال اولدیغنه دأر کچن هفته کی مقاله مده مندرج بولنان ملاحظه و مثالره دوام ایدیورم .

عثمانیلرک حقوق اساسی سی « تبعه دولت عثمانیه نك حقوق عمومی سی » عنوانیه معنون اولان فصل مخصوصده تعداد اولمشدر . حقوق اساسیه نامیه ذکر اولنان حقوقک بعضیسی دیکرندن متولد و محض اهمیتیه جهتیه مستقلاً و صراحة مذکور اولدینی حالدیه بوفصل اصول ایله فروعی کیف مالتفق اون طئوز مادهیه یرلشدیرمش ، موادک مدلوللری اعتباریه ترتیب منطق اوزره مرتب اولملرینه اعتنا ایتماش و برطرفدن دخی مواد محرره دن قابل استدلال و استنتاج اولان احکامی ماده مخصوصه قیله رق یاخود سائر ماده لره مزج و علاوه ایله رک تصریح ایدوب آنحق حقوق اساسیه میاننده کورنمی اقتضا ایدن و ترک و نسیانی جائز اولمیان بعض حقوق اساسیه معروفه مهمه دن سکوت ایدیورمش در .

قانون اساسی عثمانیک بیان ایته دیککی حقوق اساسیه شولردر :

حق مساوات : ماده ۱۷ و ۱۹ و ۲۰

[۱] برنجی مقاله « استشاره » نك ۴ كانون اول تاریخی و ۱۳ نومرولی نسخه سنده

حریت شخصیه یا خود مصونیت شخصیه : ماده ۹ و ۱۰ و ۲۴ و ۲۶

مساکنک تعرضدن مصونیتی : ماده ۲۲

حق تملك و تصرف : ماده ۲۱ و ۲۴ نجی مادهنك كلمه اولاسی .

حریت مذهبيه : ماده ۱۱ و ۱۶ نجی مادهنك فقره خاتمهسی .

حریت تدریس : ماده ۱۵

حریت مطبوعات : ماده ۱۲

حق اشتراك یعنی شرکتلر تشکیل حق : ماده ۱۳

حق استدعا یعنی تبعه عثمانیهنك كرك شخصلرینه كرك عمومه متعلق اولان قوانین و نظامنامه مخالف كوردكلری بر مادهدن طولای ایشك مرجعه عرضحال ویرمك حقلری و حق اشتكای یعنی مجلس عمومی به دخی مدعی صقیله امضالی عرضحال ویرمكه و مأموریتك افعالندن اشتكایه صلاحیتلری : ماده ۱۴ اشبو حقوق اساسیه نقصاندر .

وقتیله اوروپاده اعدامه و مؤبدأ كوركه و نفیه محكوم اولانلر اولمش فرض ایدیلیردی ، موت معنوی ویا مدنی (Mort civile) به محكوم اولمش اولوردی . اموالی وارثلرینه انتقال ایدر ، محكوم ارکك ایسه زوجہسی قید نکاحدن آزاده قالیر ، قادین ایسه زوجی تأهل ایلیمیلیر ، هیچ بر شی ایچون استدعا و دعوی ایدمهز ، حاصلی معدوم بیلنیر و اویمه معامله كوروردی . بو غریب جزایی فرانسه ۱۸۵۰ ، ۱۸۵۴ سنهلرنده نشر ایتدیکی قانونلرله قالدیردی . بلجیقاده کیفیت الغاسی قانون اساسینك ۱۳ نجی مادهسیله حقوق اساسیه صرهسنده كوسترلمشدر . بشقه مملكتلرك قوانین اساسیهسنده و حقوق اساسیه میاننده شو موت معنوی و مدیندن مصونیت کبی هر هانکی برحق (بزه تعلق ایتسون ایتسون) كوروبده اتی ذکر ایتماش اولمسندن طولای قانون اساسیمزی نقصان بولموروز ، حتی ملل سائرہ قوانین اساسیهسنده سربستی اعمال و صنایع (Liberté du travail) حقوق اساسیهدن اولمق اوزره صراحة ذکر ایدلیکی حالده بزمکنده بویله مذکور اولمدیغندن بز آتی اون اوچنجی ماده

مفادی ایله احکام سارهدن استنتاج ایلدیکمز کی بلجیقا قانوننده حقوق عمومیه صهرسنده بالخاصه تذکار ایدیلان سربت مکاتب ، تعبیر دیکرله ، مکتوبلرک آجیله ماسی قاعده اصلیه سنیده قانونگزک ۹ و ۱۰ و ۲۲ و ۲۴ و ۲۶ نجی ماده لرینه موضوع اولان حریت و یا مصونیت شخصییه ایله مساکنک تعرضدن مصونیتی قاعده لرینه متفرع و شو حقوق اصلیه نک توابع و لوازمندن بیله رک و دیگر جهتدن بو قاعده نک مخالفی جنبه جزاسیله تهدید و تعقیب ایدن احکام نظامیه مزى خاطر لایه رق محضا شو سببلردن قانون اساسیمزک وخیم نقصانلری اولدیغی ادعا ایتیوروز. فقط قانونمزده نقائص مهمه دن بر شی وارکه اوده « حق اجتماع » ک بولنماسی در . بو حقک قانون اساسی عثمانیده بر بولسی ملت طرفندن - قانون اساسینک تجویز ایلده جکی بعض شرائط داره سنده - استعمال اولنمی مملکت مزده حریت و مشروطیتک غیرقابل اندراس بر صورتده مؤسس و بایدار اوله بیلمیسنک توقف ایلدیکی خصوصاً دندرز .

ملل سارهمتمندن اکثرینک قوانیننده حق (Droit) یاخود (Liberté) حریت لفظ لرینه تردیفاً ذکر اولان (Association) ، اشخاص متعدده نک بر مقصد و یا منفعت مشترکه و خصوصه اوزرینه برلشمسی در .

جمعیت تشکیل ایدن افرادک مقصدلری غیر مادی ، فکری ویا اخلاقی بر احتیاجک تسویه سی ، یاخود مادی بر فائده ، بر منفعت استحصالی اولوق اعتباریله جمعیتلر طبعاً ایکی یه آریلرلر .

برنجی قسمه داخل اولانلر مختلف جمله لر تشکیل ایلرلر : ۱ [جمعیات دینی : طرق رهبانیه ، جماعات مذهبه کی ؛ ۲] امور خیریه ، تصدق ، تشبثات انسانیت پرورانه ایچون شکل ایدن جمعیتلر ؛ ۳ [علوم و معارفک ، صنایع نفیسه و عادیه نک ، فنونک ، زراعتک و امثالک تعمیم و ترقیسی مقصدیله تشکیل اولان جمعیات : انجمن دانشلر ، آثار عتیقه جمعیتلری ، کیمیا ، نباتات جمعیتلری ، الخ ؛ ۴] نشر دین و مذهب ایچون ، اخلاق حسنه نک و افکار مخصوصه سیاسییه نک نشر و تعمیمی و حمایتی ایچون شکل ایدن جمعیتلر : عیسویلرک و پروتستانلرک

نشری ایچون تشکل ایدن واستانبولده شعبه سی بولنان «بایبل حاوز» ، غریب الدیار ووسائط معیشتدن محروم اولان کنج قزلرک سفاهت عالمیرینه دوشبامینی وناموس کارانه ایش بولمیرینی تأمیناً تشکل ایدن جمعیتلر ، انکلترده بغدادی اوزرینه طرح اولنان ویرکویه دائر قانونک لغوینی استحصال مقصدیه وجوده کتیریان جمعیت Anti-corn Lauv-League ، «اتحاد و ترقی» جمعیتی ، الخ .

ایکنجی صنفه داخل اولان جمعیتلر ایکی شعبه یه انقسام ایدرلر . شرکات تجاریه ، صناعیه ، مالیه و زراعیه ایله برلکده سیوب ایچمک وکروب اککنمک اوزره تشکیل اولنان جمعیتلر برنجی یه و مختلف جمعیت احتیاطیه واحتراسیه [۱] (تعاون جمعیتلری ، سیغورطه شرکتلری ، طونین [۲] ، الخ .) ایکنجی یه داخلدر .

زده اشبوشرکت و جمعیتلرک [۳] آنجق بر قسم قلیلی قانونلر مزده ربوله بیلیمش و برطاقی ده فعلاً وجوده ککشدر . قانون مدنی اولان مجله یی آج دیغمز وقت برسوری شرکت اسامیسنه راست کلپورز :

شرکت مفاوضه ، شرکت عنان ، شرکت اموال ، شرکت اعمال ، شرکت وجوه ، شرکت مزارعه ، شرکت مساقاة ، الخ . قانون تجارتده دخی قوماندیت ، قوللاکتیف ، آنونم و حصه دارلق وجه ایله شرکتلری کوردیورز . شونلرک کافه سی عمل ، اعتبار ، سرمایه نقدی ویا اموال سائر واسطه سیله تجارت ، کسب وکار مادی مقصدینه مبنی در . قانون اساسی دخی ۱۳ نجی ماده سننده «تبعه عثمانیه نظام و قانون داره سننده تجارت و صنعت و فلاحه ایچون هر نوع شرکتلر تشکیلنه مأذوندر» دیسور و جمعیتلره دائر هیچ بریرنده هیچ برشی دیمور . حق اجتماع [۱] شرکات ویا جمعیت احتراسیه یی Sociétés de prévoyance مقامنده قوللاقمق ایستیورم .

[۲] طونین Tontine ایتالیالی «لورنجو طونینی» اسمنده کی ذاتک نامنه نسبت اولنش برنوع شرکت ویا جمعیتلردر . بولرده شرکادن هر بری حیاتده بولوندیقه سرمایه مشترکک تمتعاتدن حصه دار و متمیش اولور . وضع ایش اولدینی سرمایه یی انک وفاتنده اعضای باقیه توارث ایلرلر .

[۳] زده کی طریقتهلری جمعیتدن عدایده بیلیرز .

خصوصاً قانونی انطاق ایتک واجیدر .

فرانسه قانون جزاسنک ۲۹۱ نجی مادهسی حکمنجه خصوصات دینه ، ادبیه ، سیاسیه وساره ایله اشتغال وهرکون یاخود ایام معینهده اجتماع ایدجک اولان وافرادی یکریمی کشی نی تجاوز ایدن جمعیتلر آنجق حکومتک موافقی ایله وتنسیب ووضع ایلیه جکی شرائط دأرهنده تشکل ایده بیلیرلر . فرانسه قانون جزاسی یالکیر افرادی یکریمی نی متجاوز اولان جمعیتلردن بحث ایدیسور . ۱۰ نیسان ۱۸۳۴ قانونی — که الحاله هذه مرعیدر . — بر جمعیتک اعضاسی فرقلره آبرمش اولوبده هر فرقهک افرادی جمع اولندقدده یکریمی نی کچرسه ۲۹۱ نجی مادهک شویولده بر جمعیت حقنده دخی قابل تطبیق اولدیفنی و حکومتک اذنی کری التهنیه جکی سویلیور .

فرانسهده مخالف قانون بر اجتماع جرمی تشکل ایده بیلیمک ایچون آتی البیان احوال ثلثه موجود اولق ایجاب ایدر : برنجیسی — بر مقصد مشترک ضمننده ایتلاف حاصل اولمالی و اعضاک قبولیه تشکیلات دائمیه یالیمالی ؛ ایکنجیسی — جمعیت موقت ویاغیر موقت اجتماعات ایله تظاهر ایتش بولمالی ؛ اوچنجیسی — فرقلره منقسم ویا طوبلی اولدیفنی حالده افراد مجموعهسی یکریمی کشیدن فضله اولمالی . غیرقانونی بر جمعیتک رؤسائیدن و مدیرلرندن بشقه اعضاسی ۱۰ نیسان ۱۸۳۴ قانونی حکمنجه مختلف جزالره اوغرارلر : الیدن بیک فرانقه قدر جزای نقدی ایله برابر ایکی آیدن برسنهیه قدر حبس . تکرر جرم حالنده اشبو مجازاة مضاعفاً تطبیق اولندقدن ماعدا محکومین دوچار اولدقلری جزای حبس مدتک ایکی مثلی زمان ایچون حق اقامتدن محروم ایدیلیر .

حق اجتماع یک فائدهلی ، یک لزومی برحقدر . شوقدر وارکه هر جمعیت «اتحاد وترقی» جمعیت محترمهسی کی اوتوز میلیون اسیر ومظلومک اطلاق وتأمینی صورتنده حاصل اولان آمال مشروعه ومقدسهیه خادم، نجیب، فداکار بر جمعیت اولیوب حریت ومشروطیت ادارهیه سوء قصد ایتک کی نیت ملعونانه ایلهده تشکل ایده بیلیر . نته کیم دهها کچلرده دور استبدادک یک معروف آلترلی طرقتدن

معصوم برنام التندہ بر جمعیت تورہ مش ماہیتی اور تہیہ قونیہ رقی ارباب ناموسک
تخدی رینہ مجبوریت الوردیکندن داغلمش ایدی . بوقیلدن جمعیتلرک تصدیق
وترخیصی حکومته لایق اوله بیلیمک ایچون مقاصد حقیقیه - نی استدراک ایتک وحریتی
ومشروطیتی محافظه یه مأمور اولان قانونک تنبہنی اصفا ایتیانلری تأدیباً وامثالنی
ترهیباً جزالندیرمق دخی لازمدرکه فرانسه جمهوریتی بیلہ بولزومه قائل اولمشدر .
فکر مجہ بولزوم علی الخصوص حال حاضرده مملکت مزده شدتله محسوسدر . حکومت
« اتحاد وترقی » جمعیتندن ماعدانی رسماً طانیهور ایسه ده حق اجتماعک فعلاً
وواسعاً مستفاد بواندیغنه کوره معبود جمعیت ناجیه کی جمعیت مضله ومفسده نک
تشکل ایتسی وهیچ جزا تهدیدی التندہ اولمقسزین قارائنقلرده ایش کورمه که
قوبولوب بالاخره اعمالنه کسوه عصمت اکسایدیرک یک مصیبت یک خیر لی مقصد لرله تشکیل
اولنان جمعیتلره مشابہت ومساوات دعواسنه قالدشمسی نهدن استبعاد اولنسون؟
فرانسه نک بالاده محرر احکام قانونیه سی بزدہ تطبیق اولاسه قانون اساسینک
شکل حاضرینہ نظراً بسبتون پارلمانته اولمیان قوه اجرائیه احرار فاضله یه قارشو
مزعج ویا مخرب بر سلاح الله ایتش اوله بیلیمسندن قورقارم . کندیمزی محافظه
ایچون دوشوندیکمز وسائطک علیهمزه چوریلہ بیلیمسنی ده ملاحظه ایتلی یز .
شمالی آمریقا جمہیر متحده سی ممالککنده حق اجتماعک واسع برمقیاسده استعمال
اولنور . جمعیتلر براداره ویا قلم مرکزی (Bureau central) تأسیسلہ تشکیل
ایدر واوراده Conventions اسمیه اولنان هیأت عمومیہ مرخصلر کونده برلر .
ایستر سیاسی ایستر دینی، ادبی ویافنی اولسونلر قانون بونلرک تشکلات واجتماعانه
قطعا حیولت ومداخله ایلمز . بلجیقاده دخی قانون اساسینک ۲۰ نجی ماده سی
حق اجتماعی تکفل ایتش وبوحقک برکونا تدابیر مانعیه تابع طوتیلہ میه جغنی
تصریح ایلمشدر . بلجیقاً قانونی یالکز جنایات اصحابندن ممشکل جمعیتی جزالندیرر .
بویکی اصولک ایکلیسی ده بزم حال حاضرده مزہ مناسب دکادر . برکرده انکلتره
ایله پروسیایه باقلم . پروسیاده حق اجتماع مأمورینک نظر تفتیشی اتده جاری ومستعملدر
(قانون اساسی ماده ۲۰) . آلمانیایمپراطورلغنک قانون جزاسنک ۱۲۸ نجی

ماده سی غیر نظامی اولان جمعیه اته اشتراك ایدنلری حبس جزاسیله تهدید ایدیلور .
 انشکرتزه قانونلری حق اجتماعی طائیر . پارلمنتو طرفندن بعض احوالده
 وبالخاصه ۱۷۹۹ و ۱۸۱۹ سنه لرنده بوحق تعطیل ومنحصراً جمعیات سیاسییه
 عأدالمق اوزره متعدد قانونلره تنظیم ایدلمشدر . فتنه وفساد ایقاع ایدن جمعیتلر
 آسایش واستظام عمومی یه ایراث ایدلکلی تهلیککک درجآنه کوره مجازانه دوچار
 ایدیلرلر . تهدید قانونی التنده قالان بر جمعیتک برماهیت فتنه انکیزانه سی اولوب
 اولدیننی زوری هیئتق تعیین ایدر .

زده دخی قانون اساسی یه اول بولول حق اجتماع قونیلوب انک قانون اساسی
 دشمنلری ویاخود هرشیده منفعت مادیه آرایان وبواوغورده هرشیئی فدا ایدن
 ارباب دنآسته جهله طرفلرندن سوء استعمالآه اوغرادلماسی ایچون فرانسز ،
 آلمان وانکلیز احکام قانونیه سی تفصیلاتنه مراجعت ووقوف تام پیداسیله تتبع
 ایدلبدکن ومملکتک حالی علی الخصوص احوال حاضره سی تأمل اولندقدن
 سوکره بعض احکام انضباطیه وضع اولنمایدر .

حق استدعا واشتکایه دار

قانون اساسیمزک حقوق عمومیه دیدیکی حقوق اساسیه دن بحث صدندنه
 ایکن ۱۴ نجی ماده نک متضمن اولدیننی حق استدعا وحق اشتکاک بر نقطه
 نظر دن قابلیت استعماله عأدالمق اوزره - ولوافراط پرستلکه آتھام اولنه یم -
 بعض ملاحظات آتساندن کنشیمی آله میورم . معلومدرکه مأمورین دولته ویریان
 عرضحاللر قرق یاردلق تمغا پولنه تابعدر . برمدتن برو حجاز تیمور یولی مصارف نک
 قارشولقلری جمله سندن قرق یاره لک بر دیگر پولک دخی یاشدیرلمسی مجبوری
 قیلنمشدر . عرضحال ویرن بعمده تعقیب ایچون برنومرو ایسترسه - بونی ایستمز
 وآلمازسه دواآرده ایشنی قووالایه ماز - یکریمی یاره دها صرف ایدرک مطبوع
 بوصله آلیر . دیمک اولیورکه موکلدن وکیله ، موجردن اجیره برسوز ، برخطاب
 نان یاره یه محتاج بر شخصک سوزی ، خطابی اولسه ده یوز یاره سز ممکن اوله میور ،

ولوکه موضوع کلام اوموکلایله ووطنداشرینک وکیللری طرفندن انلرک ووطنک امنیت ، رفاهت و انتظامی کافل اولمق ایچون وضع ایدیلان قوانین و نظاماته مخالف بر ماده نك منی استدعای اولسون، ولوکه ملتک اجریتله تعیش ایدن بر مأمورک افعال سیئه سندن شکایت بولونسون . . .

بیلیرز : دنیاده هیچ بر خزینئه دولت یوقدرکه طویعق بیلسون ؛ اوریاه لاینقطع بر نام ایله یاره آقار کیدر . پوللردن برینک بدلی دیون عمومیه مزه دیکریله پوصله نك اثمانی ده بر امر نافع مختص اولسنک حکمی یوقدر . اوتکی نه قارشولنی اولسه بر تکلیفدر ، بریکیلرده مجبوری اولنجه اغانه لکدن چیقمش بر ویرکو در . فرانسه ده پنچره ویرکوسندن اعتراض کونه بحث ایدلجکه : « اسملره ، بهانه لره ، وسیله لره باقیك ؛ مقصد خزینیه یاره جلب و جمعی در » دیرلر . اویله در اما او مناسب سز ویرکویه طوتلعماق ایچون فرانسزلر مسکنلرنده ممکن اولدیغی قدر آز پنچره آچوب ضیا و هوایی قواعد صحیه نك ایجاب ایتدیگی قدر آمقدن نفسلرینی ، اولاد و عیاللرینی محروم براقعه قاتلانیرلر ، بو ویرکو یوزندن ورمدن فقرالدمدن حیاتی سونلر اولیور . سنه ده قرق اللی غروش ویرکویی ایکلیه ایکلیه ویرن و یا ویره میان بر فقیر کویلی ایچون یوز یاره نك بر ثروت اولدیغی اناطولیده کزویده حقایق احواله واقف اولانلر بیلیرلر ، اناطولی یه کیده میا نلر استانبولک قیلرینی طولاشیرلر سه احتیاج و سفالتک مناظر خجیه سی کورورلر . بر تک کاغده طویلانان شو مکلفیت منلئه قانون اساسینک روحنه مغایر مکلفلرک تفاوت استطاعتلری اعتباریله قاعده مساواته منافی در . دیون عمومیه یه ، حجازدمیریولنه کیده جک یاره لره بشقه بر منبع ، بر منبع معقول بولونسون و حق استدعا و حق اشتکا هر درلو عارضه دن ، مکلفیت نقدیه دن مطلق طوتلسون ، وارسته قیلنسون .

قانون اساسی خننده کی ملاحظات سارهمی مقالات آتیهمه بر اقیورم .

- ۷ قانون اول -

ابن الضیا

احمد رشید